

Alledaags tele-babbelen met levensechte Duitsers

Vanaf links: Jop Visser, Katja Luef, Christa Beckers, Clarence Thompson, Latifa Bousbib.

In kringen van taaldidactici en docenten wordt nogal eens geredekaveld over de leerzaamheid van e-mailen en chatten. ‘Laat de leerlingen dat zelf maar eens beoordelen’, dacht Christa Beckers, docente Duits aan de afdeling educatie van het ROC van Amsterdam. Ze ontwierp de talenquest *E-mailen und chatten auf Deutsch* en liet deze door een drietal leerlingen uit haar havo-eindexamenklas ‘oude stijl’ uitvoeren. Polly Perkins en Thomas Bersee spraken met Christa, haar stagiaire Katja en met haar leerlingen Latifa, Clarence en Jop.

Polly Perkins en Thomas Bersee

Hoe kwam je op het idee voor het e-mail en chatproject voor Duits?

Christa: Ik was vooral nieuwsgierig naar wat het chatten inhoudt. Vorig jaar had ik een leerling die al chattend verrassende vorderingen maakte met zijn gespreksvaardigheid. Hij bleek verslingerd aan allerlei spelletjes op internet. Zijn medespelers waren vooral Duitsers, zodat hij noodgedwongen wel in het Duits moest chatten. Dat beviel hem goed en het bleef niet bij spelletjes. Ook andere onderwerpen passeerden de revue. Toen ik door Cinop werd uitgenodigd om een talenquest te ontwerpen, koos ik daarom voor chatten en e-mailen.

Ik geef les op een ROC. Afgelopen schooljaar had ik alleen examenklassen. De meeste leerlingen komen van andere scholen om op onze school alleen het eindexamen doen. Het bijzondere van het volwassenenonderwijs is dat de klassen heterogeen zijn. Omdat voor mijn leerlingen de eindstreep in zicht was, leek het me zinvol ze te laten onderzoeken hoe ze met hulp van de pc hun Duits zouden kunnen bijspijkeren. Uiteindelijk werd de vraag aan de leerlingen: *Wie kann man mit e-Mailen und/oder Chatten seine Fremdsprachenkenntnisse pflegen?* of vrij vertaald: zoek zelf eens uit of je via e-mail of chatten je Duits kunt verbeteren.

Hoeveel werk heeft het je gekost om het project gerealiseerd te krijgen?

Christa: Het hele project heeft heel wat tijd gekost; tussen de uitvoering en ontwikkeling zat ongeveer een half jaar. Wat ik moeilijk vond, was de sturing in de opdracht. Ik vond dat ik het niet kon maken weinig sturing te geven als leerlingen dat niet gewend zijn. Het was een heel proces, een ware zoektocht.

Ik moest op zoek gaan naar chatsites, terwijl ik nog nooit had gechat. Spannend was dat. Eerlijk gezegd zal het chatten ook nooit echt mijn hobby worden. De techniek was aanvankelijk ook een uitdaging. Hoe maak je html-pagina's met links? Met een beetje hulp van buitenaf, ging mij dat wonderwel goed af.

Drie leerlingen dienden zich vrijwillig als proefkonijn aan. In de avonden verzamelden wij ons in het open leercentrum. Daar hebben we zo'n vijf sessies gehad van twee tot drie uur. Overigens speelde de onderwijscommissie van het Open Leercentrum juist met het idee om de chatfunctie van de computers af te sluiten. Daar hoor ik nu niets meer van, waarschijnlijk omdat ze ons zo geconcentreerd en enthousiast bezig zagen.

Wat hebben jullie van het e-mailen en chatten geleerd?

Clarence (20): Het belangrijkste wat ik geleerd heb, is dat chatten in het Duits heel leuk is. Daarvoor had ik al heel wat in het Engels en Nederlands gechat, maar dat je ook in het Duits kunt chatten, daar had ik eigenlijk nooit bij stilgestaan. Ik ben een hiphop- en rapfanaat, en het was voor mij een hele verrassing dat er chatboxen zijn waarin gerapt wordt in het Duits. Daar werden allerlei woorden gebezigd die niet in mijn woordenboek staan, maar gelukkig kenden Katja en Christa die wel; zo heb ik heel wat bruikbare nieuwe woorden opgedaan.

Merkwaardig was, dat ik ook eens een aardig één-op-één gesprek had met een meisje dat mij heel serieus leek. We wisselden in goed vertrouwen onze e-mail-

adressen uit. De volgende dag kreeg ik al een e-mail. Enthousiast mailde ik dat meteen door naar Christa. Die dacht dat ik een geintje met haar uithaalde. Het was in perfect Duits, en het luidde *Hallo Schatzi, möchtest du wissen wie ich aussehe?* Daarbij stond een link naar een pagina met een nogal blote dame...

Latifa (20): Ik had nooit eerder gechat, maar ik kreeg al snel door dat chatten helemaal niks voor mij is en zeker niet in het Duits. Het ging voor mij veel en veel te snel. Vooral in drukke chatboxen komen heel veel berichten snel achter elkaar en in het Duits kon ik dat allemaal zo rap niet lezen. Ik doolde wat eenzaam rond. Als ik dan dacht dat ik een gesprek met iemand had aangeknoopt, was die voordat ik er erg in had alweer verdwenen. Bovendien was het allemaal nogal oppervlakkige flutpraat, en daar ben ik niet zo goed in.

Daarom ben ik de mogelijkheden van e-mailen gaan onderzoeken. Je kunt dan tenminste een band met iemand opbouwen. Ik heb mij aangemeld op een website voor tandem-leren. Je wordt dan gekoppeld aan een Duitstalig persoon die Nederlands wil leren. De bedoeling van tandem-leren is dat je elkaar helpt en dat je deels in het Duits en deels in het Nederlands correspondeert. Je vult je eigen profiel in en het profiel waaraan je e-mailpartner moet voldoen. Ik gaf op dat ik geen voorkeur had. Ik werd prompt gekoppeld aan een getrouwde man met kinderen. Hij woonde in Stuttgart of Frankfurt of zo, en hij heette Jürgen, maar ik schreef gewoon Juergen omdat op mijn toetsenbord de umlaut nogal moeilijk te vinden is.

We hadden maar weinig gemeen, behalve dat we allebei iets met kinderen hebben. Hij was sociaal-pedagoog en ik werk in een crèche. We hebben elkaar vijf brieven geschreven en daar leer je toch een hoop van. Duitse

Hallo Latifa

Ik lees mijne e-mails en, wat spannend, ik find jouw adress. Morgen avond will ik schrijven.

Lange gewartet, heute abend die e-mails gelesen, da sehe ich dass ich eine Tandem-Partnerin gefunden habe. Wunderbar, ich melde mich morgen abend, ich werde mir morgen ein Woerterbuch kaufen.

Bis dann!

Juergen

Hallo Juergen

Ik vind het hartstikke leuk om een e-mail partner te hebben. Ik vind het ook wel spannend hoor, omdat ik Duits schrijven een drama vind.

Ich finde es sehr toll das Ich eine Partner habe. Ich hoffe das wir etwas lernen. Ich schreibe dir schnell. Ich muss auch eine Woerterbuch kaufen, aber ich finde es sehr spannend.

Latifa

[...] Gwendolin: was ist dann Deine Muttersprache?

Clarence: niederlandisch, in suriname sprechen wir niederlandisch

Gwendolin: aha, das wusste ich nicht, wieder was gelernt:-)

[...] Clarence: nein, ich bin jetzt auf meine schule

Gwendolin: Lernt ihr Deutsch in der Schule?

Clarence: mit ein project beschäftigt

Gwendolin: Ist es interessant, das Projekt?

Clarence: ja sicher, sie wollen wissen ob ich mit chatten und e-mailen auch deutsch lernen kann

Europhile: aha!

Gwendolin: das heisst, du wirst jetzt mit uns getestet ;-)

[...] Europhile: aber Deutsch sollte nicht so schwer für dich sein, Clarence, oder?

Clarence: deutsch grammatisch ist auch schwer, schwer.

Gwendolin: Ja, deutsche Grammatik ist auch für mich manchmal schwer.

[...]en zo gaat het nog een uur of wat door]

grammatica vind ik heel moeilijk, maar met e-mailen merk je dat je niet zonder kunt, en het leuke is dat je het geleerde onmiddellijk kunt toepassen. Alleen aan Jürgens uitleg had ik niet zoveel. Zo probeerde hij mij het verschil tussen 'das' en 'dass' te verklaren waarbij hij mij tracteerde op een diepgaand verhaal over Artikel en Konjunktion; vast heel goed bedoeld, maar ik begreep er geen bal van.

Katja (stagiaire): Het aardige van die e-mail en chatsites is dat je op elk willekeurig tijdstip

iemand kunt vinden om mee te chatten en mailen. De mail- en chatprojecten tussen scholen moeten rekening houden met elkaars vakanties en roosters. Dat vereist een secure planning en maakt zo'n project soms moeilijk realiseerbaar. Overigens prefereer ik chatten boven e-mailen. Chatten is veel dynamischer. Je ontmoet veel meer mensen en als het klikt, dan kun je nog altijd een e-mailrelatie opbouwen.

Jop (20): Ik ben ook veel meer een 'chat-man' dan een 'e-mail-man'. We leven nu eenmaal in een snelle wereld en chatten hoort daarbij. Ik ben overigens wel één keer goed voor de gek gehouden. Ik had eerst niet in de gaten dat juf Christa in dezelfde chatbox zat als ik. Ze had een schuilnaam aangenomen en deed alsof ze uit een dorpje in Tirol kwam. Toen ik vroeg of ze misschien een Bauertrampel was, reageerde ze beledigd, en vroeg hoe ik aan dat woord kwam. Toen ik zei dat mijn leraar me dat geleerd had, antwoordde ze dat mijn juf eine blöde Kuh was. Waarop ik antwoordde Nein, gar nicht. Waarschijnlijk het enige juiste antwoord, want ik heb nu een verbazend hoog eindcijfer op mijn examenlijst.

Clarence: Ik vind chatten veel leuker dan e-mailen. Losse contacten liggen mij wel. Even een dolletje met iemand, en dan is het weer klaar. Als je zegt dat je uit

Amsterdam komt, dan heb je onmiddellijk aanspraak. Amsterdam is geil (hetgeen zoiets zou betekenen als Amsterdam is gaaf) en Kiffen (hasj roken) in Amsterdam behoren tot de standaarduitdrukkingen waarmee ik doorgaans werd begroet. Bovendien als ze weten dat je niet uit Duitsland komt, hebben ze ook veel meer geduld met je. Ik heb trouwens ook serieuze gesprekken gehad hoor. Er is een chatbox die speciaal bestemd is voor mensen die Duits willen leren. In deze chatbox zijn dan docenten of studenten van de lerarenopleiding aanwezig om je te helpen. Dat is heel leerzaam. Het is alleen jammer dat je er niet altijd terecht kunt. Ze zijn maar een paar uur per dag op een vast tijdstip aanwezig.

Latifa: Ik ben dan wel meer een e-mailtype, maar het contact met Juergen heb ik toch ietwat laten verslonzen. Ik pak dat misschien wel weer op, of ik probeer iemand te vinden van mijn eigen leeftijd. Overigens was Juergen de eerste Duitser met wie ik ooit echt contact heb gehad. Toen ik heel klein was, ben ik wel eens over de Duitse grens geweest bij een tante in Hamm, maar daar kan ik me niet zoveel meer van herinneren. Het zou zonde zijn, als ik na mijn eindexamen nooit meer iets met Duits zou doen. Het is heel leuk dat je via internet op elk uur van de dag contact kunt hebben met echte Duitsers, dat je het met elkaar over van alles kunt hebben en dat je op die manier heel wat Duits kan opsteken.

Effectief en niet-schools

Christa Beckers: Als je het enthousiasme hebt gezien waarmee de leerlingen aan de talenquest gewerkt hebben, denk ik dat het project erg geslaagd is. Ik ga er dan ook mee door. Komend schooljaar wil ik het weer facultatief aanbieden, met name voor het deelvak schrijven. Het schrijven van een goede e-mailbrief past daar goed in. Ik wil overigens de talenquest nog wat aanpassen zodat opdrachten duidelijker zijn en leerlingen volledig zelfstandig kunnen werken; ik hoef dan niet meer tijdens elke chat- en e-mailsessie aanwezig te zijn om aanvullende aanwijzingen te geven. Wat ik in ieder geval geleerd heb van dit project, is dat chatten en e-mailen een zeer effectieve niet-schoolse manier is om leerlingen intensief met Duits bezig te laten zijn, en dat zelfs in hun eigen tijd. Dat is belangrijke winst. ■

De talenquest *E-mailen und chatten auf Deutsch* is gemaakt in het kader van het talenquestproject van het NAB-MVT, IVLOS, SLO, Hogeschool van Utrecht, CPS en het CINOP, en was tevens onderdeel van het CINOP-project *Task-based design mvt*. De talenquest is te vinden onder: <www.bvenet.nl/~quests/>. Voor meer info over het talenquestproject, zie <www.talenquest.nl>. Voor info over talenquests voor de beroeps- en volwasseneducatie: Anja van Kleef, CINOP, 073-6800682, e-mail: <akleef@cinop.nl>.